

повному обсязі буде задовольняти потреби кінцевого споживача.

Висновки. Україна багата природними ресурсами, достатніми для розведення риби. Водні ресурси, доступні для розвитку аквакультури, оцінюються в 1 млн. га, включаючи: водні резервуари – 800 тис. га, теплопоглинальні резервуари – 13,5 тис. га та інші категорії водойм – 6 тис. га [11].

Але сучасний ринок риби та морепродуктів в Україні представлений, головним чином, імпортною продукцією та, за прогнозами аналітиків, країна буде залишатися імпортозалежною державою ще значний час. Негативно на вітчизняну рибоконсервну галузь також буде впливати тіньова продукція – як вітчизняна, так і імпортна.

Слід зазначити, що покращення ситуації можливе за рахунок збільшення виробництва рибної продукції, формування та утримання племінної бази для вдосконалення якості об'єктів аквакультури; розширення сировинної та кормової бази рибного господарства; відновлення природних нерестовищ у рибогосподарських водоймах; стимулювання просування вітчизняної рибної продукції на внутрішній і зовнішній ринок за рахунок розширення асортименту та поліпшення якості.

Реалізація зазначених завдань допоможе вітчизняній рибопереробній промисловості перейти на новий рівень і сприятиме гармонійному розвитку країни, збереженню здоров'я нації, посиленню продовольчої безпеки та підвищенню рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Література

1. Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 06.02.2003 № 486-IV зі змінами і доповненнями від 05.09.2013. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
2. Ганжуренко І. В. Сучасний стан і розвиток рибпромислового під комплексу України та світу / І. В. Ганжуренко // Вісник Одеського національного університету. – № 18. Вип. 3/1. – 2013. – С. 72 – 78.
3. Горшунов М. С. Розробка технології виробництва пресервів та рибних консервів з використанням лактоферментованої сировини. Автореферат дис. ... к.т.н. : 05.18.04 – Технологія м'ясних, молочних та рибних продуктів. – Одеса – 2007. – 22 с.
4. Загороднюк О. В. Перспективи розвитку вітчизняного ринку риби / О. В. Загороднюк // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – №1. – 2011. – С. 18 – 25.
5. Загороднюк О. В. Формування та розвиток ринку риби і рибної продукції України. Автореферат дис. к.е.н. : 08.00.03 – Економіка і управління національним господарством. – Одеса – 2012. – 24 с.
6. Захарчук Я. В. Економічний аналіз діяльності рибного господарства України / Я. В. Захарчук., К. С. Бебешко // Вісник Дніпропетровського університету. - № 2. – 2012. – С. 68 –74.
7. Курганська О. С. В. Сучасний стан, перспективи, проблеми та напрями реформування рибного господарства в Україні / О. С. Курганська, О. В. Клименко // Актуальні проблеми економіки та управління. – № 3. – 2012. – С. 48 – 54.
8. Маркова Є. Ю. Організаційно-економічні засади підвищення конкурентоспроможності підприємств рибогосподарського комплексу. / Є. Ю. Маркова. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_NNM_2011/Economics/15_93360.doc.htm.
9. Смольникова А. В. Рыбное место. Обзор рынка / А. В. Смольникова // Мир продуктов. - № 4 (63). – 2011. - С. 34 – 39.
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. <http://ukrstat.gov.ua>
11. Офіційний сайт державного агентства рибного господарства України. <http://darg.gov.ua>
12. Офіційний сайт Української рибопереробної компанії. <http://u-rk.com.ua>

УДК 338.24

Ткачук Г.О., канд. екон. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ЗАГРОЗИ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В статті виділено внутрішні та зовнішні загрози продовольчої безпеки. Запропоновано напрями забезпечення продовольчої безпеки.

Ключові слова: продовольча безпека, загрози безпеки, фінансова безпека

The internal and external threats of food safety are distinguished in the article. Directions of providing of food safety are offered.

Keywords: food safety, threats of safety, financial safety

Вступ. Світова конференція з питань продовольства 1974 року та Світовий Саміт з питань продовольства 1996 року з'ясували необхідність досягання продовольчої безпеки та докладання постійних зусиль для подолання голоду. До Тисячорічних цілей ООН з розвитку (MDGs), прийнятих у 2000 році, внесено завдання щодо скорочення на половину кількості голодуючих до 2015 року, але наразі досягнення цієї цілі здається нереалістичним.

Як показала продовольча криза 2007-2008 року кількість людей, що недоїдають, зросла, а послідувача фінансова криза створюватиме ще більший дефіцит продуктів харчування.

Проблеми продовольчої безпеки досліджувались науковцями Бланком А.І., Гуменним В.Д., Жалілем Я.А., Саблуком П.Г., Сухоруковим А.І., Шлемко В.Т. та іншими [1; 2; 3; 4; 5; 6].

З одного боку, продовольча безпека розглядається як захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності [7].

З другого боку, продовольча безпека виступає гарантом соціально-економічної та політичної стабільності у суспільстві, стійкий та якісний розвиток нації, сім'ї, особи, а також сталий економічний розвиток держави, який забезпечується відповідним рівнем продовольчого забезпечення населення [8].

В проекті відповідного закону України продовольча безпека розглядається як соціально-економічний та екологічний стан в державі, при якому всі її громадяни стабільно та гарантовано забезпечені продовольством в необхідній кількості, асортименті та відповідній якості [9].

Вирішення проблем продовольства здійснюється на різних рівнях: на світовому рівні, на рівні окремої країни, на регіональному рівні, на рівні бізнес-структур (підприємств), на рівні кожної людини. Це потребує значних фінансових вкладень, які пов'язані із заходами запобігання внутрішнім та зовнішнім загрозам продовольчої безпеки.

Тому вважаємо дослідження внутрішніх та зовнішніх загроз в системі продовольчої безпеки країни та підприємств АПК питанням своєчасним та актуальним.

Постановка завдання. Метою даною статті є саме виділення внутрішніх та зовнішніх загроз продовольчої безпеки України та пропозиція напрямів зростання продовольчої безпеки.

Результати. Внутрішня та зовнішня безпека структурована за такими напрямками:

- безпека здоров'я людини через якість харчування;
- безпека конкурентоспроможності бізнесу через якість продукції;
- безпека регіону – через екологічність продукції та сировини (запобігання небезпечності технологій);
- безпека країни – через забезпечення країни власними продуктами харчування. Засилля імпорту продовольства призводить до зменшення попиту на

вітчизняну продукцію і, як слідство, до фінансової неплатоспроможності вітчизняного бізнесу;

- світова продовольча безпека – через забезпечення населення світу збалансованим харчуванням в обсягах, необхідних для забезпечення його здоров'я, репродуктивної функції та працездатності.

Продовольство – дуже важлива зброя. Країна, яка використовує таку зброю – непереможна, бо не тільки має можливість нагодувати громадян своєї країни, але й активно експортує продукти харчування.

Для цього в Україні є все необхідне: неосяжні родючі землі, м'які кліматичні умови, наявність робочої сили, яка звикла та любить працювати на землі. За рівнем забезпеченості сільськогосподарськими угіддями (0,9 га на одного мешканця) Україна серед Європейських країн поступається лише Республіці Білорусь – 0,96 га на одну особу. При цьому основний фонд орних земель України формують чорноземи (62 %), що свідчить про високий потенціал, який використовується недостатньо [10].

Таким чином, глобальні проблеми забезпечення продовольством тісно пов'язані із стійким розвитком сільського господарства та переробних галузей виробництва продуктів харчування, з постійним зростанням населення планети та необхідністю забезпечення збалансованості його харчування.

Ключову роль відіграє доступність землі та збільшення навантаження на земельні угіддя; зміна кліматичних умов, яка загострює дефіцит водних ресурсів; досягнення глобальної продовольчої безпеки без завдання подальшої шкоди навколишньому середовищу.

Що заважає Україні стати міцнішою та забезпечити відповідний рівень продовольчої безпеки? Безумовно це:

- відсутність земельної реформи та діючих законодавчих важелів призводить до нераціонального використання земель сільськогосподарського призначення;
- відсутність законодавчої підтримки розвитку сільськогосподарської та переробних галузей, які виробляють продукти харчування;
- відсутність економічних програм підтримки розвитку села;
- відсутність економічних програм розвитку переробної галузі;
- повільне запровадження міжнародних стандартів і систем якості продуктів харчування;
- недостатній рівень інноваційного та технічного розвитку галузей АПК;
- відсутність пільгового фінансування розвитку галузей АПК;
- низький рівень професійного забезпечення кадрами переробної промисловості.

Будь-які негативні зміни факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які знижують рівень продовольчої безпеки є її загрозами.

Безумовно, рівень продовольчої безпеки залежить безпосередньо від стану агропромислового комплексу. Нині в АПК виробляється близько 50 % ВВП, дві третини товарів народного споживання. Руйнація агропромислового комплексу та його ре-

сурсного потенціалу веде до зниження рівня продовольчої безпеки. Низький рівень розвитку сільського господарства пояснюється відсутністю ефективного власника, безгосподарним ставленням до землі, недосконалими технологіями виробництва, хибною практикою максимального залучення земель до обробітки, необґрунтованою ціною політикою, відсутністю достатньої кількості сільськогосподарської техніки та її низькою якістю, невиконанням природоохоронних заходів.

Нині площа сільськогосподарських угідь в Україні становить 41,9 млн. га. Але ефективність їх використання значно нижча, ніж у середньому в Європі. Понад 3,5 млн. га сільськогосподарських угідь забруднено радіонуклідами і майже 65 тис. га взагалі виведено із землекористування [6].

Світова спільнота вже намагалась вирішити продовольчу проблему за рахунок запровадження досягнень біотехнологій, що не принесло бажаних результатів. Збільшення за останні 50 років норми внесення мінеральних добрив у 43 рази на фоні підвищення врожайності зернових всього у два рази. Для порівняння, в період з 1950 по 1985 рр. світове виробництво зерна зросло в 2,6 рази, при цьому стійкий щорічний приріст складав 3 %. Після 1985 року цей показник знизився до 1 %. При цьому з 1985 року виробництво зерна на душу населення зменшилось на 12 % [4].

Відбувається зменшення обсягів внесення органічних добрив під сільськогосподарські структури, що призводить до порушення структури поживних речовин та погіршує якість сільськогосподарської продукції та сировини для переробних підприємств.

Виробництво продовольчих товарів у 1996 році знизилось практично в усіх областях (за винятком однієї). Із 106 основних видів продукції харчової промисловості виробництво зменшено по 80. Аналіз причин зменшення випуску продовольчих товарів показує, що понад 50 % загальних обсягів спаду зумовлено скороченням обсягів надходження сільськогосподарської продукції на промислову переробку. Іншим вагомим фактором спаду виробництва продовольства (близько 40 %) є скорочення реальних доходів населення та втрата зовнішніх ринків збуту [6].

Імпортозалежність за окремими видами продуктів (частка імпорту риби та рибопродуктів складає 68,3 %, плодів, ягід та винограду – 53,8 %, олії рослинній – 49,4 %, і це при 30 % пороговому критерії) [3].

Падіння власного виробництва харчової продукції спричинило збільшення імпорту продовольства іноземного виробництва. Так, імпорт м'яса та харчових м'ясних субпродуктів зріс в 38,3 рази, в тому числі м'яса і субпродуктів з домашньої птиці в 100,4 рази, цукру і кондитерських виробів – у 14,5 рази, картоплі – в 9,9 рази, хліба і хлібобулочних виробів – у 5,4 рази [6].

Зазначимо, що імпорт продовольства вививає з країни фінансові ресурси: замість того, щоб асигнувати бюджетні кошти у розвиток АПК, здійснюється інвестування економіки іноземних країн. Україна має створити дієвий механізм захисту своїх національних

інтересів у відносинах з іншими державами під час вирішення продовольчих проблем [5].

Населення країни забезпечується продуктами харчування вітчизняного виробництва лише на 50 %, а у великих містах ця цифра становить всього 20-30 % [2]. Треба зазначити, що експортні продукти далеко не є екологічно чистими, мають консерванти і добавки, часто заборонені до вживання в країнах-виробниках. Вживання таких продуктів становить загрозу здоров'ю населення.

Стан міжнародної продовольчої безпеки вважається забезпеченим, якщо рівень перехідних запасів зерна (тих, що зберігають до збору нового врожаю) відповідає 60 дням світового споживання або 17 % від усього споживання (за визначенням Продовольчої і сільськогосподарської організації (ФАО)). В разі падіння обсягів запасів нижче цього рівня відбувається зростання світових цін на зерно. У 80-ті роки світові запаси зерна не опускались нижче цього розрахункового рівня. Тільки в середині 70-х і 90-х років вони скоротилися до 40 днів.

Гарантією забезпечення продовольчої безпеки може стати будівництво нових та модернізація діючих сховищ, що дозволить створити відповідні запаси зерна на випадок надзвичайних ситуацій. Наприклад, сукупна потужність зерносховищ у США, Канаді та деяких інших розвинених країнах перевищує середньорічний збір зерна в цих країнах в 1,8-2,0 рази, що повинно бути нормою і для України.

Специфіка забезпечення продовольчої безпеки України, на відміну від деяких інших країн, повинна полягати не лише у максимальному забезпеченні власних потреб у зернових культурах, але й у створенні потужного зернового експортного потенціалу і відновленні втрачених Україною позицій «європейської житниці». Цьому сприяють кліматичні умови України та наявність майже 40 % світових запасів чорноземів. Однак поглиблення кризи АПК призвело до того, що частка України в європейських обсягах виробництва зерна зменшилася приблизно з 17 % в кінці 80-х років до 11 % у 1996 році.

Щорічний збір зерна в Україні повинен становити не менше 50 млн тонн, або по 1,0 тонні на душу населення. Експорт зернових культур дасть можливість збільшити валютні надходження до бюджету і зміцнити позиції України на світових ринках.

Особливе занепокоєння викликає те, що існуючий стан споживання продовольчих товарів не відповідає вимогам нормального відтворення робочої сили в Україні. Так, рівень їх споживання на душу населення є нижчим від рекомендованих норм: по овочах і баштанних культурах на 47 %, плодах і ягодах – 59 %, м'ясу і м'ясопродуктах – 40 %, рибі і рибопродуктах – 79 % [6].

Роль держави полягає також у забезпеченні необхідних потреб населення в харчових продуктах, у досягненні збалансованого раціону харчування (білки, жири, вуглеводи, вітаміни та інші поживні речовини).

Неспроможність людей прогодувати себе, сім'ю вкрай негативно впливає на соціально-політичну ситуацію в Україні, викликає роздратування, озлобленість. Останні можуть спровокувати

соціальний вибух, що особливо небезпечно в перехідний період становлення Української держави.

Підвищення якості продуктів харчування та їх відповідності міжнародним стандартам має забезпечити виробництво стандартизованої продукції сільського господарства та харчового виробництва і, як слідство, наповнення внутрішнього ринку високоякісними продуктами харчування.

З цією метою буде доцільним сприяння створенню незалежних сертифікованих центрів оцінки якості та безпечності продуктів харчування, які на основі відповідного аналізу мали б можливість маркувати продукцію відповідним знаком якості; адаптація вітчизняного законодавства до європейських санітарних і фітосанітарних вимог стосовно продуктів харчування та кормів, умов утримання тварин.

Всі вищезазначені загрози продовольчої безпеки потребують корінних змін в технології та технічному забезпеченні галузей АПК, що в свою чергу неможливо при відсутності відповідного фінансування. Надійність забезпечення продовольчої безпеки полягає також у наявності коштів для імпорту не тільки сировини, але й готових продуктів харчування в необхідних обсягах для забезпечення мінімального продовольчого забезпечення населення в разі виникнення ускладнень з імпортом продовольства (відсутність валюти, зростання цін, ембарго тощо).

Таким чином, до загроз продовольчої безпеки в Україні можна віднести, на наш погляд, наступні фактори:

- нераціональне використання земельних ресурсів, їх виснаженість;
- недоліки у запровадженні досягнень біотехнологій в сільському господарстві;
- невідповідність споживання продовольчих товарів встановленим нормам;
- імпортозалежність за окремими видами сировини та харчової продукції;
- низька екологічність продуктів харчування;
- низький рівень перехідних запасів зерна;
- сировинний характер експорту;
- невідповідність якості харчових продуктів міжнародним стандартам;
- нестача фінансування розвитку галузей АПК.

На наш погляд, формування продовольчої безпеки - це розробка і реалізація комплексу заходів не тільки науково-методологічного, політико-правового, соціального, екологічного, інформаційно-комунікаційного та організаційного, але й фінансово-

економічного характеру. Відсутність необхідних фінансових ресурсів та їх нераціональне використання ставить під сумнів реалізацію будь-якої самої грандіозної програми забезпечення продовольством.

Фінансова безпека підприємства – це рівень його фінансового стану, який забезпечує стабільний захист його фінансових інтересів від реальних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру [1].

Фінансова безпека країни – це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [11].

Таким чином, фінансова складова є однією із важливіших складових продовольчої безпеки. Забезпечення відповідного рівня фінансової безпеки дозволяє захистити підприємство і країну в цілому від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Продовольча безпека України вимагає наявності державної підтримки вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та продукції переробних підприємств і вжиття заходів імпортного контролю з метою захисту власних виробників від іноземної конкуренції.

Таким чином, для вирішення проблем, пов'язаних із вищезазначеними загрозами, вважаємо за необхідне здійснити наступні заходи:

- прийняти закон «Про продовольчу безпеку України»;
- розробити фінансову програму підтримки розвитку сільгоспвиробника;
- розробити фінансову програму підтримки вітчизняного товаровиробника продуктів харчування;
- розробити програму сприяння сертифікації оцінки якості та безпечності продуктів харчування;
- розробити програму впровадження інноваційних екологічно чистих технологій виробництва продуктів харчування;
- розробити систему організації моніторингу експортно-імпортних операцій сільськогосподарської сировини та продовольства.

Висновки. Забезпечення продовольчої безпеки держави – важлива та складна задача, вирішення якої можливе тільки за державної підтримки. Запропоновані заходи для забезпечення відповідного рівня продовольчої безпеки дозволяють запобігти вищезазначеним внутрішнім та зовнішнім загрозам.

Література

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
2. Гуменний В. Д. Глобальна проблема продовольчої безпеки та харчування. Як нагодувати увесь світ? / В. Д. Гуменний. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nash-rayon.dp.ua/index.php>.
3. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки: аналіт. зап. / за заг. ред. Я. А. Жаліля. – К. : НІСД, 2011. – 104 с.
4. Саблук П. Г. Глобалізація і продовольство : монографія / П. Г. Саблук та ін. – К. : ННУ ІАЕ, 2008. – 146 с.

5. Сухоруков А. І. Національна економічна безпека / А. І. Сухоруков, С. З. Мошенський, О. М. Петрук / за ред. д. е. н., проф. А. І. Сухорукова. – Житомир : ПП „Рута”, 2010. – 384 с.
6. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність, напрямки, забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько : монографія. – К. : НІСД, 1997. – 144 с.
7. Про державну підтримку сільського господарства України. - [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіц. сайт: Законодавство України. – (Нормативний документ ВРУ. Закон України N 1877-IV). – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
8. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України. - [Електронний ресурс] / Міністерство економіки України. – Офіц. сайт: Законодавство України. – (Нормативний документ МЕУ. Наказ № 60 від 02.03.2007 р.). – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Про продовольчу безпеку України / Проект закону // Автори Г. М. Калетник, С. М. Терещук, В. П. Борт, І. І. Сідельник – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
10. Сучасна земельна політика України / А. Д. Юрченко, Л. Д. Греков, А. М. Мірошниченко, А. В. Кузьмін. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 260 с.
11. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.

УДК 354:338.439.5

ЗАМЛИНСЬКИЙ В.А., канд. екон. наук., доцент

Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

ШАБАТУРА Т.С., канд. екон. наук

Одеський державний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ: ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ

В статті розглянуті принципи формування ринку інвестицій переробних підприємств продовольчої сфери та методи його оцінки.

Ключові слова: інвестиції, переробні підприємства, венчурний капітал, фінансування, ринок інвестицій

The article deals with the principles of the formation of the investment market of food processing plants scope and methods of assessment.

Keywords: investment, processing companies, venture capital, financing, investment market

Вступ. Економічна та політична скерованість України та її визнання в останні роки світовою спільнотою, як країни з ринковою економікою, визначає поглиблення інтеграційних зв'язків та кредитно-фінансової системи національної економіки з світовою та європейською глобальною економіками. Такі радикальні зміни висувають нові вимоги до розвитку всіх вітчизняних галузей економіки, де особлива увага сконцентрована на переробних підприємствах продовольчої сфери, адже їх продукція забезпечує майже п'яту частину валового внутрішнього продукту України, виконуючи тим самим провідну роль у формуванні державного бюджету та відповідаючи за продовольчу безпеку нації.

Постановка завдання. Проблеми успішного розвитку переробних підприємств продовольчої сфери та активізації їх інвестиційної діяльності завжди перебували в центрі уваги таких видатних дослідників, як: В.Г. Андрійчук, І.Ю. Гришова, М.Я. Дем'яненко, Н.С. Краснокутська, І.О.Крюкова, Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.О. Непочатенко, П.Т. Саблук, Л.Ф. Чумак, А.В. Чупіс, О.Г. Шпикуляк та інші [1-10]. В їх працях розкрито зміст та класифікацію інвестицій, особливості забезпечення інвестиційної привабливості галузі, методики планування та прогнозування обсягів інвестицій. Разом з цим, не зважаючи на ваго-

мість їх наукового внеску та практичну значимість використовуваних результатів дослідження, в умовах вступу країни до Світової організації торгівлі загострюються питання щодо особливостей формування ринку інвестицій переробних підприємств продовольчої сфери.

Результати. Інвестиційний ринок переробних підприємств продовольчої сфери сьогодні варто розуміти як складну інтегровану систему, представлену величезною чисельністю господарюючих суб'єктів, різноманітністю суспільно-фінансових дій і постійно зростаючою кількістю взаємозв'язків, які виникають між ними; неоднозначністю завдань, які потрібно постановити і вирішити; збором та аналізом безперервного потоку інформації.

Основними системоутворюючими елементами інвестиційного ринку виступає пропозиція, платоспроможний попит, ціна і конкуренція. При цьому варто зазначити, що платформою для взаємодії зазначених елементів виступає ринкова інфраструктура, завданням якої є генерування ринкових сигналів стосовно виникнення потенційного попиту; опосередкування прямих зв'язків між інвесторами та реципієнтами, що шукають перспективні можливості вкладення капіталу; забезпечення трансформації грошових заощаджень в інвестиційний капітал.